

Gotfried Wilhelm Leibniz (1646-1716): ostatni, który wiedział wszystko.

- Pierwszy niemiecki filozof epoki nowożytnej znany jako wszechstronny uczonek, uchodzący za „chodzącą encyklopedię” i „akademię naukową w jednej osobie”
- Błyskotliwy matematyk i prekursor logiki matematycznej. Niezależnie od Newtona wynalazł rachunek różniczkowy.
- Gł. dzieła: *Teodycea*, *Monadologia*.

Logika Leibniza

- Metoda badania naukowego: *ars combinatoria*, *characteristica universalis*.
- Kryterium prawdy: analityczność.
- 3 rodzaje prawd odpowiadają 3 rodzajom zasad logicznych.
- Oprócz **prawd pierwotnych** opartych na zasadzie tożsamości, istnieją prawdy **rozumowe** i prawdy **faktyczne**.
- Prawda rozumowa – zasada niesprzeczności. Prawda faktyczna – zasada racji dostatecznej.
- Skoro wszystkie prawdy są racjonalne, rzeczywistość jest racjonalna.

Metafizyka Leibniza, czyli:

„Dlaczego istnieje raczej coś niż nic?”

- Pojęcie realności obejmuje istnienie możliwe i istnienie aktualne.
- Bóg jako racja dostateczna. Zasada racji dostatecznej jest komplementarna w stosunku do zasady optimum (zas. doskonałości). **Pojęcie świata najlepszego z możliwych.**
- Krytyka Woltera w *Kandydzie*.
- Wolność czy konieczność? – rozróżnienie między koniecznością metafizyczną (→ sprzeczność) a moralną (→ niedoskonałość).

Dlaczego Bóg stworzył ten świat, a nie inny?

Z zasadą racji dostatecznej łączą się zasady: współmożliwości, ciągłości (*lex continui*) i **identyczności (tożsamości) rzeczy nierozróżnialnych.**

Aktualnie istniejący świat jest stworzony z hierarchicznie uporządkowanych bytów – substancji, zwanych **monadami.**

Pojęcie nieskończoności ilościowej i jakościowej.

Monadologia Leibniza zaczyna się od definicji substancji...

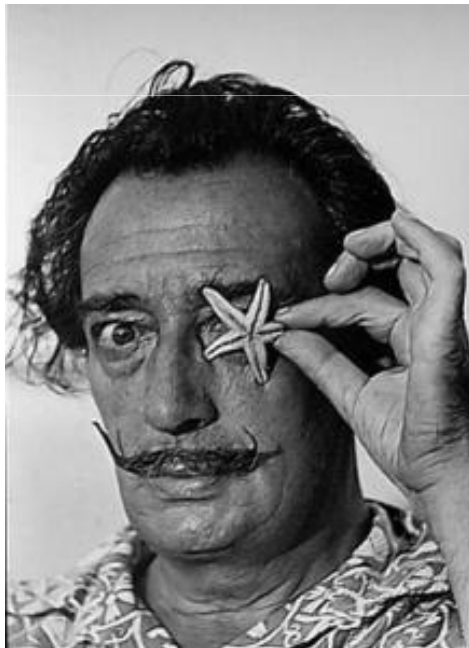
- Substancja – to, co przeszło ze stanu istnienia możliwego do aktualnego.
- Mechanicyzm *contra* dynamizm.
- Substancja \neq rozciągłość, bo w pojęciu substancji mieści się pojęcie jedności i sprawczości. Tylko **dusza** jest jednością i jako obdarzona wolą, jest istotą czynną. Dusze (**monady**) to substancje proste, z których złożony jest świat zmysłowy. Są niepodzielne, więc są niematerialne.

- Jak to się dzieje, że świat zbudowany jest z monad, a my widzimy ciała, a nie dusze? **Czym jest cielesność?**
- Ciała nie są substancjami, lecz zjawiskami substancji (nie zjawami!!!), *phenomena bene fundata*, powiązanymi ze sobą za pomocą ogólnych praw fizycznych.
- Czas i przestrzeń – relacje między zjawiskami. Krytyka Newtona.

Cechy monad

(gr. *monas* – jedność)

- Jest ich wiele, ale są jakościowo odrębne (pluralizm indywidualistyczny).
- „Nie mają okien”, nie działają jedna na drugą, bo mają w sobie źródło działań.
- Mają zdolność postrzegania
- Są nierozciągłe („niematerialne atomy”)
- Każda odzwierciedla świat, ale ze swojego punktu widzenia
- Monady choć nie działają na siebie wzajemnie, tworzą jednak doskonałą zgodność między sobą, która jest wynikiem **harmonii wprzód ustanowionej** przez Boga.
- Hierarchia monad (rośliny, zwierzęta, człowiek, Bóg).

W *Teodycei* Leibniz stara się usprawiedliwić Boga w obliczu zła w świecie

- Odróżnia 3 rodzaje zła:
metafizyczne (niedoskonałość świata),
psychiczne (nędza, ból, cierpienie),
moralne (grzech).
- Gdyby Bóg chciał stworzyć świat absolutnie doskonały, wolny od wszelkiego zła, musiałby siebie podwoić. Aby stworzyć świat – i to najlepszy z możliwych – musiał dopuścić istnienie zła w świecie.

Leibniz podaje wiele dowodów na istnienie Boga...

- ...ale najbardziej ceni ontologiczny (idea Boga jest możliwa, zatem niesprzeczna, bo nie zawiera żadnej niedoskonałości; z możliwości wnioskuje więc o istnieniu).
- Na podstawie zasady racji dostatecznej i harmonii wprzód ustanowionej (argumenty teleologiczne).

